СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 234. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 8-го жовтня 1937. VOL. XLV. No. 234. Jersey City, N. J., Friday, October 8, 1937. THREE CENTS

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ОСУДЖУЮТЬ ЯПОНІЮ

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту оголосив заяву, якою натаврував Японію за її наступ на Китай. У цій заяві сказано, що Японія нарушила Пакт 9 Держав у справі ненарушности Китаю, як теж договір Келоґа-Бріяна, який ставить війну поза законом. Заява висказує далі, що події на Далекому Сході змушують уряд Злучених Держав заключати, що Японія не поступає з Китаєм у такий спосіб, який повинен бути принятий між державами. Вкінці в цій заяві зазначено, що Злучені Держави цілком згідні з Ліґою Націй у її акції щодо відносин на Далекому Сході.

ВЗИВАЄ ДО БОЙКОТУ ЯПОНІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Бувший секретар стейту Генри Стимсон вислав до часопису „Ди Ню Йорк Таймс" листа, в якім заявляється за те, щоб Злучені Держави і Велика Британія зачали бойкотувати Японію торговельно. Йде про те, щоб не доставляти Японії воєнних матеріялів. Він каже, що відносини тепер такі, що коли одна частина населення, враз з урядом, намагається довести до замирення на Далекім Сході, то друга уможливляє там війну доставою воєнних матеріялів.

Називає закони про невтральність глупотою.

Стимсон твердить, що Злучені Держави повинні хоч тепер зрозуміти, що їхні т. зв. невтральні змагання, враз із законами про невтральність, з одного боку їх компромітують своєю глупотою, а з другого, пхають до війни. Америка відродиться, якщо набере відваги і зачне перебирати відповідальність за те, що діється у світі.

ЧИ КІНЕЦЬ НЕВТРАЛЬНОСТИ?

ВАШИНҐТОН. — Міродатні чинники стверджують, що супроти того, що говорив президент Рузвелт у Шікаґо, осуджуючи воєнні наїзди, як і з огляду на заяву департаменту стейту, звернену проти Японії, нема вже ніякого сумніву щодо цього, чи Злучені Держави останутся надалі невтральними. Виходить, що Вашинґтон готовий стати по стороні Ліґи Націй і обороняти її рішення. А це означає вмішування у воєнні конфлікти, а в дальшу чергу евентуальну участь Злучених Держав у війні проти Японії.

ОСТАВСЯ ПРИ ВЛАДІ ПРОТИВНИК К.П.О.

ТОРОНТО. — В Онтаріо наново вибрано теперішнього премієра Мічела Гепбурна. Він і його ліберальний кабінет осягнули перемогу над консерватистами. Гепбурн це той, що виступив з цілою силою проти акції Комітету Промислової Організації. Його поновний вибір пояснюють тим, що загал населення погоджується з Гепбурном щодо його відношення до К. П. О.

ЗМЕНШЕНО ДОПОМОГУ З БОКУ „ДОБЛЮ ПІ ЕЙ".

ВАШИНҐТОН. — Впродовж останнього року скреслено з лісти „Доблю Пі Ей" один міліон осіб, що побирали допомогу у виді заробітку при ріжних працях цеї інституції.

ЧИ ТІЛЬКИ ВІД АВТОМОБІЛЬНИХ ВИПАДКІВ?

НЮ ЙОРК. — Раз-у-раз чуємо про тисячі ріжних випадків. Та статистика Метрополітен Лайф Іншюренс Компані виказує, що люди більше калічаться по канцеляріях і таки у власних домах, ніж їдучи автомобілями.

ЗА ЗМОВУ ПРО ОДНАКОВУ ЦІНУ НА ҐАЗОЛІНУ.

МЕДИСОН (Висканзин). — Тут відбувається судова розправа проти нафтових компаній, що змовлялися накинути населенню однакову ціну на ґазоліну, себто змагали до цього, щоб не допускати між тими компаніями до конкуренційної боротьби. Цей диктат старалися компанії підтягнути під „Найру". Ще й казали, що на таке згодивсь уряд у Вашинґтоні. А тепер виявляється, що уряд на таке не давав ніякої згоди.

БЕРЕ В ОБОРОНУ САМОГО ФОРДА.

НЮАРК (Ню Джерзі). — Генри Мартин, президент „Юнайтед Отомобіл Воркерс", що намагається втягнути робітників, що працюють в автомобільних заведеннях Генри Форда, до звязку з Комітетом Промислової Організації, твердить, що сам Генри Форд є порядною людиною. Мартин каже, що Форд дійсно бажає допомогти робітникам, та він мабуть не є обізнаний із правдивими відносинами у його фабриках. Мартин каже, що помічники Форда думають про робітника інакше, ніж сам Форд. Вони закривають перед Фордом справжні відносини у фабриках та не дають йому відчути, яким нещастям є система поспіху („спід ап"). І тому Форд осягає якраз противне від того, що він бажав би осягнути.

„ЧИСТЯТЬ" „СОЮЗ БЕЗБОЖНИКІВ".

За словами московської „Красної Ґазети", недавно аґенти ҐПУ викрили в ленінградській області, в „Союзі Безбожників", „шайку заклятих ворогів народу, троцькістично - бухарінських шубравців". У Білорусі і в Україні, під маскою воюючих безбожників заховалися також „банди троцькістів і бухарінців, які були шпигунами чужих держав". Безбожники челябінської і красноярської области також показалися „шубравцями, нікчемними ворогами народу".

ЗЛОВЖИВАННЯ В СТАРОСТВІ.

В Катовицях відбувся судовий процес проти урядовця староства в Картузах, Теодора Ґолуньского, за зловживання у висоті кільканацятьох тисяч зл. Ґолуньского засудили на 4 і пів року вязниці та 2,000 зл. гривни. На розправі переслухали як свідка його бувшого шефа, бувшого старосту Чарнецкого, що сидить у слідчій вязниці у Старограді і прибув до суду під ескортою. Розправа проти нього за зловживання на становищі старости відбудеться незадовго.

НОВИЙ КОСТЕЛ НА ПОДІЛЛІ.

В Зофіївці під Хоростковом, пов. Теребовля, відбулося посвячення латинського костела при участі львівського біскупа Базяка й інших. Як подає ПАТ, в Зофіївці живе 400 латинників.

ДИКИ НИЩАТЬ ДОБРО ВЕРХОВИНЦІВ.

В цілій Гуцульщині дається сильно відчувати язва диків, що виходять з лісів на поля і нищать бараболю, капусту й інші землеплоди. Населення, не маючи права їх стріляти, сидить ночами по колибах, палить вогні і криком відганяє шкідників, але не всюди можна від них обігнатись. Дики виходять днями на жир і населення чується безпомічним.

ПРОТИЖИДІВСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В БРЯНСЬКУ НА ПІДЛЯШШІ.

З Брянська Підляського на просторі білостоцького воєвідства повідомляють, що там були протижидівські заворушення. Ендеки насильно усунули жидів з торгу, побили до крови кількадесять жидів і вибили кількасот шиб у жидівських домах. Число ранених і потовчених є 50, число тяжко ранених 7. Поліція зачала реєструвати пошкодованих.

ХАБАРНИЦТВО НА ЗАЛІЗНИЦІ.

У львівському окружному суді розпочався процес залізничого урядовця Ритвіньского та начальника мулярського відділу, Продеуса, яким закидають хабарництво. Вони брали від мулярів, занятих при залізничих будовах, по 20 до 30 зл. місячно тільки за те, що давали їм роботу. Свідки візнають у некористь обвинувачених.

ЗАБЕЗПЕЧЕНА ІНВЕСТИЦІЯ.

Хто з нас не знає американського слова „бум"? Знати його легко, бо пригадує воно нам наше рідне слово „бум", чи там „бум-бум". Як наше слово наслідує голос бубна, гармати, труби, так і англійське слово „бум" означає низький, грубий голос.

Знаємо іще інакше значіння цього американського слова. Як якась партія підносить свого кандидата гучними промовами, вічами, парадами, ми кажемо: „Роблять за нього „бум"!" Як яке місто росте скоро числом мешканців та значінням, кажемо в Америці: „Місто переживає „бум"!" Як земельні спекулянти підбивають ціни на земельні парцелі („лоти"), кажемо: „Роблять „бум" на землю".

Інколи цілий період часу великого бизнесового оживлення називаємо „бумом". Так, наприклад, пару літ перед депресією з 1929-го року називаємо „бумом". Не всі ми хочемо памятати ті часи, але всі ми могли би пригадати собі їх, якби нам цього треба було. Були це часи, коли малощо не кожний мешканець Злучених Держав був захоплений оживленням бизнесу. Бизнеси цвили й приносили гарні зиски. „Шери" підприємств росли на вартості. Хто купив нині „шери", міг завтра їх продати з зиском. Бажання таких зисків захопило було всіх людей. Навіть іміґранти, що з усіх найтяжче заробляють, не вагалися кидати на ризико тяжкі заробітки цілих років своєї праці. Зрештою цьому не можна дуже дивуватися: наробившися тяжко, вони хотіли забезпечити себе перед дальшою працею, а свою родину — перед нуждою.

Ми не хочемо нині говорити про цей „бум", бо всі знаємо, як він скінчився. Як каже американська поговірка про таку спекуляцію: пішли овечки на біржу і їх постригли. Вартість „шерів" і „бондів" упала. Хто мав „шерів" вартости тисячу долярів, одного дня почув, що вони варт 25 долярів. Пропали тяжко запрацьовані зарібки, пропали піт і кервавиця багатьох років. Замісць забезпечити себе перед працею в будучині, утратили плоди своєї праці в минувшині; замісць забезпечити родину, лишили її без забезпечення. Не пропали одначе через депресію гроші в тих, хто забезпечував свою родину в певній запомоговій орґанізації, такій, якою є Український Народний Союз. Хто не покинув у депресії членства в Українському Народному Союзі, того тисяч-долярова грамота в кожну хвилю вартувала тисячу долярів і він був цеї тисячі певний та забезпечений — він і його родина.

СКОЧИВ З ВЕЖІ АЙФЛЯ.

У Парижі якийсь чоловік скочив з 2-го поверху вежі Айфля, впав на перший поверх і згинув на місці.

79-ЛІТНІЙ СТАРЕЦЬ І 28-ЛІТНЯ ДІВЧИНА.

У Варшаві отруївся ґазом 79-літній залізничий емерит Петровскі, бо його 28-літня господиня виїхала ще перед місяцем на свіже повітря до Заліщик і на листи не відписувала. Старець любився в цій дівчині.

ЗАЦІКАВИЛИСЯ „ДРУГИМ СВІТОМ".

На Левандівці під Львовом отруївся 57-літній Станислав Міхаловскі, залишивши карточку з такими словами: „Заживаю 50 насонних порошків вероналю, щоби переконатися, як буде зо мною на другому світі". Самогуба в безнадійному стані перевезли до шпиталю. — В іншому випадку карта мала такі слова: „Спикрилося мені життя і я тужу за тамтим світом". Таке написав 21-літній Маріян Кльоновскі, мясарський челядник у Львові. Він зажив 12 порошків вероналю і поперетинав собі жили в руках. Причиною самогубства була нещаслива любов.

2,000,000 ЛІТРІВ НАФТИ ЗГОРІЛИ.

В Кампава (Арґентина) вибухла пожежа в складі нафти. Вогонь злвокалізували. Згоріли 2,00,000 літрів нафти на всіх 200,000,000.

СКАЖЕНИЙ ПЕС У ЛІЧНИЦІ.

В місцевості Стефанєсті (Румунія) трапився незвичайний випадок. До місцевої лічниці попав скажений пес і покусав 20 хворих. Стан чимало хворих, що зазнали стрясення нервів, незвичайно прикрий. Покусаним впорскнули відповідні ліки.

ТІЛЬКИ 500 ТАКСІВОК У МОСКВІ.

„Правда" стверджує в статті про моторизацію в Москві, що 4-міліонова столиця СССР має ледви 500 таксівок. А ще ці 500 таксівок постійно зайняті державними установами.

АРЕШТАНТИ ПИШУТЬ ЛІТЕРАТУРНІ ТВОРИ.

По польських вязницях настало справжнє літературне божевілля. Вязничні власті завалені безвартісними скриптами, писаними вязнями, яким здається, що здобудуть славу Урке-Нахальника, або Сергія Пясецького, яких з огляду на їх літературну творчість звільнили з вязниці.

ЖІНКА — ЗЛОДІЙКА.

Навіть таке диво є в Лодзі. Урядовцеві одної акційної спілки щезли з дому гроші, заінкасовані для фірми. Раз щезло 500 зл., раз 1,000 зл., а раз 3,000 зл. Урядовець працював у фірмі 25 літ і мав повне довіря фірми. Перші дві вкрадені квоти покрив урядовець з власних ощадностей, але на покриття 3,000 зл. грошей він уже не мав. Не маючи ніякого іншого виходу, урядовець рішив застрілитися. Цікаво, що його жінка зовсім не перешкоджала взяти з дому до бюра револьвер. У бюрі товариші урядовця розброїли його й рішили самі покрити недобір. Притім вони звернулися до поліції, що перевела трус у мешканні урядовця. Виявилося, що під подушкою жінки урядовця було ще 2,600 злотих з украдених грошей. Урядовець звернувся за розводом і рівночасно зробив донос до прокуратури. Суд засудив жінку-злодійку на 8 місяців вязниці.

ВІДГОМІН РУЗВЕЛТОВОЇ ПРОМОВИ В СВІТІ

ЖЕНЕВА. — Майже всі світові держави, з винятком Японії і Німеччини, приняли промову президента Рузвелта про світовий мир дуже приязно. Не лиш Анґлія, Франція і Росія, але також Італія радісно зустріла пропозицію американського президента скликати світовий мировий конґрес, і навіть заявила, що в такому конґресі візьме радо участь. Та найбільшу радість ця промова викликала в Китаю й Еспанії. Це ще один доказ, що, не звертаючи уваги на великі збровння, світ боїться війни.

СОВЄТИ ЗАСТРІЛИЛИ ЗНОВ 18 ЛЮДЕЙ.

МОСКВА. — Совєтська влада знов застрілила 18 осіб за здогадне псуття збіжжя: 8 осіб у московській провінції, 4 в азовській над Чорним морем, 3 в Даґестані і 3 в Азербейджані. Рівночасно в Даґестані усунено президента цеї так званої „Радянської Соціялістичної Республики Даґестану", Могамета Дальгата, і премієра Керіма Наметбекова, обох за те, що вони мали „буржуазно-націоналістичні" переконання. Викинено теж одного міністра, Назмуїна Самурского.

ЯПОНІЯ ЗАЛЯКАНА АМЕРИКАНСЬКИМ НАТАВРУВАННЯМ.

ТОКИО. — Заява президента Рузвелта, що „Японія є наїзницею", викликала в Японії величезне враження. З цеї нагоди появилися надзвичайні видання з грубими заголовками, люди скупчуються по вулицях, головно біля новинкарських бюр, щоб довідатися про найновіші події. Японський кабінет міністрів скликав у тій справі надзвичайні наради.

АНҐЛІЯ І ФРАНЦІЯ НАТИСКАЮТЬ НА ІТАЛІЮ.

ЛОНДОН. — Анґлія і Франція вислали до Італії ноту, в якій натискають на відповідь у справі скликання тридержавної конференції. Ця нота є досить рішучого характеру і домагається відповіди впродовж 24 годин. Коли до того часу названі держави не дістануть відповіди, то першим їх кроком буде зірвання невтральности в еспанських справах і відкриття французько-еспанської граници.

ЛІҐА НАЦІЙ ПРОБУЄ ПОКІНЧИТИ ЯПОНСЬКО-КИТАЙСЬКИЙ КОНФЛІКТ.

ЖЕНЕВА. — 50 держав, себто майже всі крім Польщі і Сіяму, які здержалися від голосування, погодилися, щоб створити надзвичайний комітет, запросити до нього Америку й поручити тому комітетові прослідити справи війни на Далекому Сході, а потім поробити заходи, щоб цю війну покінчити. До цього комітету запросилиб також представників Німеччини і Росії.

ФРАНЦУЗИ ПОСВЯЧУЮТЬ ПАМЯТНИК АМЕРИЦІ.

ВЕРСАЙ (Франція). — Серед великих парад французи посвятили минулої середи памятник, що вони його здвигнули в імя американсько-французької дружби. В часі посвячення виголосили промови кілька найпередовіших французьких діячів, між ними маршал Петен і міністер маринарки Кампіні. З боку американського говорили ґенерал Першінґ і амбасадор Булит. Амбасадор сказав, що хоч Америка не буде втручатися в европейську війну, то для неї не є байдужні европейські справи. Колись американці і французи маширували разом на війні, а тепер вони маширують разом у мирі.

ЯПОНЦІ ЗАДУМУЮТЬ ЗМІНИТИ КОМАНДАНТІВ.

ТОКИО. — Японський уряд задумує змінити командантів, що командують на китайському фронті. Передівсім вони хочуть замінити ґен. Іване Мацуї, який є вже дуже старий, а також занадто приязно успосіблений супроти китайців. Він жив довгий час у Китаю, має там серед китайців багато приятелів і ще досі надіється, що цей конфлікт можна полагодити мирно. Тому він є проти всяких занадто гострих мір, щоб між тими двома народами не викопати занадто глибокої прірви.

НІМЕЧЧИНА ПОСИЛАЄ КИТАЄВІ ЗБРОЮ.

СІНҐАПОР. — Тут виладовують з німецького корабля „Донав" 50 воєнних возів і 27 пак з поодинокими частинами до возів, вироблених у Німеччині й призначених для Китаю. Також виладовують 8 міліонів крісових набоїв, теж з призначенням для Китаю.

ЛЮДЕНДОРФ ХВАЛИТЬ СВОЮ ЖІНКУ.

БЕРЛІН. — Німецький ґенерал Людендорф, який на спілку зо своєю жінкою проповідує в Німеччині поворот до давнього німецького поганства, написав у своїй ґазеті, „Свята криниця німецької сили", статтю, в якій говорить, що його жінка є наймудрішою людиною на світі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БИЙМО ВОРОГІВ, АЛЕ ДІЛАМИ

„Ми в силі запалити цілий світ", „Нас 45 міліонів", „Ждемо часу, коли ненаситні бандити-злодії будуть утікати з нашої Святої Української Землі". Це витяги з одного, нам надісланого коротенького допису, в якім дописувач описував теж свою ненависть до польських наїзників, і то ось-такими словами: дикі косоокі мазури, діявольські катюги, злодії, грабіжники, підлі бандити, пажерливі щурі, горшколіпи і т. п. І між тими всіми „назвами" примістив цей дописувач іще й таку, як „Ненька Україна". Все це змішане докупи в цім маленькім дописі, який, на думку дописувача, повинен піднести наш нарід — до боротьби за нашу нещасну „Неньку".

Як ми цей допис дістали і прочитали, тоді написали до його автора листа з виясненням, що з таких дописів нема ніякого хісна. Ми вірили, що автор писав усе те з щирої душі, з правдивого переконання і чуття. Тому чемно йому виясняли, в чім лежить слаба сторона таких дописів. Та це, як бачимо з опублікованої в „Голосах читачів" відповіди, його не переконало. Він далі домагається видрукування допису. І є тої думки, що коли в часописі нема лайливих назв на ляхів; коли часопис не називає ляхів раз-у-раз кровопийцями, бандитами, катюгами і т. п., то це вже означає, що часопис навчає українців "бути покірними вівцями супроти наших ворогів". Автор допису дає нам іще й пораду. Каже нам іти слідом за краківським „Ілюстрованим Курієром Цодзєнним" і лаяти поляків такими самими вуличними назвами, як цей польський часопис лає українців. Бо як того не робиться, то інший спосіб писання є „плаксивий", такий, що не плекає „патріотичного духа".

Та ми допису таки не помістимо. Бо далі стоїмо за те, що автор допису, хоч керується добрими почуваннями, таким писанням не приносить українській справі ніякої користи. Навпаки, наносить шкоду, бо вчить наших людей зуживати всю свою лють супроти ворогів на „гострі" слова. А ми вже нераз свою гострість заявляли. В тім ми вже свого роду специялісти. Ми й підчас визвольної боротьби „шапками закривали" ворогів, але, на жаль, у промовах, заявах і вічевих резолюціях. І то під боком ворога, що наступав на Київ, чи деінде. Ми й тоді не щадили ворогів і лаяли їх найгіршими словами, які тільки знає наша мова; але коли по тих словах треба було діл, треба було наставляти груди проти ворога, тоді ці „гострі" особи зникали. А від „гострих" слів, лайки і резолюцій — вороги не хотіли розлітатись. І тепер не злякаються вони лайливих слів, але нанесе їм ляк український чин. Тому діла творім і про діла пишім, бо вони є кулями в серця ворогів, а не слова, хочби і „найгостріші". І не вчімся метод боротьби від таких ґазет, як та шмата, що зветься „Ілюстровани Курер Цодзенни". Коли він нас лає в такий некультурний, наскрізь вуличний спосіб, як це він робить, то він нам тим не шкодить. Тим, як це ствердив польський публіцист Бохеньскі, він тільки скріпляє духа українців, а добиває Польщу. Це відчуває кожний розумний поляк. Тому биймо своїх ворогів, але іншим способом.

ІНТЕРЕС НАЦІЇ -- ЦЕ НАЙВАЖНІШЕ

Це заголовок статті, яку поміщено в старокраєвім часописі „Наш Прапор", а з якої передаємо ось-такі актуальні думки:

„Анґлійці завивали ідею вільної торговлі в ідею свободи" — каже один німецький учений. Себто: анґлійці обмотували інших своїми поглядами, думками, ідеями, так, що анґлійська торговля заволоділа була цілим світом. Зате українці обмотують самі себе чужими поглядами, ідеями, так, що для праці для власної справи руки звязані і сил нема; бо всю свою енерґію, всю „жовч" витрачують українці на „оборону справедливости" в чужих справах, тільки не у своїй власній. Українець вискакує зі шкіри, коли „станеться кривда" якомусь (всетаки — державному!) народові, але свою кривду приймає якнайпокірніше ягня, бо вважає її ділом вищих надземських сил, дивиться на неї як на „нещастя", бо — мовляв — „бідному все вітер в очі".

„Українці привикли дивитися на історичні події, на політику, на інші народи крізь окуляре почувань. На політику якогось народу дивимося крізь рожеві окуляри, бо нарід цей „нам подобається"; закладаємо горні окуляри, коли нам не подобаються чиїсь очі. Ось тому все добро — по боці нам симпатичного народу, а все зло діється на боці нам немилого. Часто так думаємо в політиці, як думає у щоденній поведінці одиниця у відношенні до інших осіб. Забуваємо, що **в політиці нічого не діється для „гарних очей,** що ніякий нарід не робить союзу з іншим, бо цей йому подобається, але робить це виключно тому, **бо цього вимагає його** інтерес. Бо політика — це боротьба за могутність, а могутности ділити не можна. Чим більше зискає один, тим більше тратить другий. І тому ніякий нарід, що дбає про свою могутність, не робить нічого для другого народу „з доброго серця", але з холодного рахунку, з інтересу.

„Українці мусять відівчитися дивитись на історію та політику як на інституцію охорони моральности, бо історія не бере на себе завдань поліції моральности, а політика народів зовсім не кермується поглядами про кривду й справедливість, добро та зло, тільки інтересами. Насилля є насиллям, себто збитим доказом, що на землі нема ніякого „раю" та що дійсности на землі не треба вище цінити, ніж вона на це заслугує, себто треба дивитись на неї так, якою вона є, а не якою хтось хотів би її бачити. На політику мусимо дивитися під кутом, **що є корисне, а що шкідливе для української нації.** В природі не маємо раю, але мусимо добувати кусок хліба в поті чола, в гострій боротьбі. **Історія також не робить інакше, як природа.** Це ми, українці, єдиний великий нарід в Европі, що не має своєї держави, повинні собі усвідомити і не обдурювати себе надіями, що хтось для наших очей освободить Київ, бо українцям „кривда діється". Ні! Такого ніколи не буде, бо кожний нарід робить тільки з власного інтересу. Найкращою обороною є власна сила. Кричати — кожний потрапить. Зате важче бути сильним. І саме те треба мати на увазі. Саме остання історія підкреслює на кожнім кроці, що треба творити силу, а не обдурювати себе, що світ — мовляв — „побачить нашу кривду". Бо світ бачить тільки те, що в Киеві правлять москалі, а не українці.

„Інтерес власної нації треба мати на увазі, а не керуватися якимись „симпатіями" в політиці. Холодний рахунок, а не оборона „справедливости" рішає в політиці, хоч умілі політики завивають цей рахунок в ідею „справедливости". Той самий рахунок каже також, що без власної сили нема ніякої успішної політики. І тому орґанізування національних сил, а не їх розпорушування зприводу чужих інтересів, є наказом хвилі. І на питання: „А ви за кого?" — є тільки одна відповідь: **за самостійність Киева!** Все те, що сприяє інтересам майбутнього незалежного Киева, все те є справедливе. Іншої справедливости, себто такої, що йде проти інтересів нації, історія не знає".

ЦІНИВ ПРАВДУ І ЧЕСНІСТЬ

(З Праги для „Свободи").

I.

Відомий чеський письменник Карло Чапек у розмовах з пересічними американцями виявив, що про Чехословаччину пересічний громадянин Злучених Держав має небагато відомостей. З визначних людей Чехословаччини, пише Чапек, знали американці — на першім місці **Кожелуга** (відомий чеський тенісовий грач), **Кубеліка** (славний віртуоз на скрипці) і на третім місці **Масарика.** Але історія вже записала імя Масарика в своїх книгах, як особу, що поклала печать свого духа не тільки на розвій чеського народу, але також зробила значний вплив на світові події в часі світової війни 1914—1918 року.

Масарик був сином панського кучера і своїм станом та матеріяльним положенням був призначений до фізичної праці. Хоч був він від природи дуже талановитий, то мусів був припинити свою науку в школі і почав учитися ковальського ремесла. Випадково добрі люди порадили його батькові, щоб дав свого хлопця вчитися до ґімназії. Іще в середній школі Масарик заробляв на себе тим, що вчив інших учеників; також в університеті він добував гроші на прожиток приватними лекціями. По університеті Масарик став доцентом віденського університету, а від року 1882 був призначений на професора новозаснованого ч е с ь к о г о університету в Празі. Слід зазначити, що в той самий час Масарик мав пропозицію на професорську катедру в Чернівцях на Буковині і, як сам зазначає в своїх споминах, хитався, яке місто вибрати — Прагу чи Чернівці.

В Празі Масарик провадив наукову діяльність, але незабаром став і в осередку громадянсько-політичної боротьби. Власне, Масарик ніколи не відділяв своєї наукової праці від громадянського життя. Він сам казав, що всі його наукові праці повстали, щоб дати відповідь народові на пекучі питання суспільного життя.

І в своїй науковій праці і в роботі громадянсько-політичній Масарик найвище цінив **правду і чесність.** Уважав, що гірка правда, сказана народові, буде йому корисніша, ніж неправдиві леґенди. Приміром, довелося Масарикові виступити з науковою критикою так званого краледворського рукопису, що його виготував чеський учений Ганка, щоб показати славу вигаданих предків чеського народу. Цей фальсифікат був у чехів „національними святощами"; тому декотрі чеські вчені, хоч і були переконані, що то було діло рук Ганки, всеж не відважувалися зачіпати „краледворського рукопису". Масарик проти **неправди** повів боротьбу, хоч його за цю критику „національних святощів" називали зрадником і відступником. Це тільки один приклад боротьби Масарика проти неправди. Але він був таким фанатиком правди до кінця. Від політиків і громадянських діячів вимагав, щоби були передівсім порядними людьми. **Політика має бути розумна і чесна,** так писав і говорив Масарик приблизно в той самий час, коли **Іван Франко** у відповідь загумінковим українським політиканам старої Австрії гукнув різко, але правдиво: **„Політика це не шахрайство!"**

Щоби писати про життя Масарика, треба власне написати цілу історію чеського національного і державного відродження впродовж останніх 50 років. Ця доба в історії чехів буде названа Масариковою, бо ідеї та методи праці Масарика виховали цілі покоління чеського народу і підготували чехів до боротьби за національну свободу. Приятель правди, Масарик був ворогом голосної, безсмертної, хоч і „геройської" фрази. Не досить заяв про те, що людина готова покласти своє життя за нарід: треба вміти для народу **жити й працювати.** В цій дрібній буденній праці кожного громадянина, в чеснім виконанні своєї повинности, Масарик бачив основу відродження свого народу. Нарід, щоб визволитися має бути культурний, заможний і зорґанізований, а це здобувається тільки упертою, постійною працею. Це була політична фільософія Томи Масарика, що всупереч чеським політичним романтикам, які вірили в якесь **чудо,** що має статись одного гарного дня, масарик називав себе реалістом. Так у Чехії, кругом часопису „Час" утворилася ціла ґрупа „реалістів", прихильників Масарика. Вони називали його своїм „пастирем".

II.

Масарик був тричі послом до австрійського парляменту. За свого послування він познайомився з усіми національними проблємами бувшої австро-угорської монархії. Пізнав також розхитану державну машину та її урядові таємниці. Масарик став неначе адвокатом поневолених австрійських словян, що мусіли відстоювати свої національні права перед утиском німецьким і мадярським. Також зустрівся з українською справою. 1908 р. Масарик виступив у парляменті в обороні української мови в школах у Галичині проти москвофілів, які вважали, що українська мова не годиться для культурної праці.

Ще перед світовою війною Масарик мав надію на те, що чеський нарід здобуде собі національні права через перетворення Австро-Угорщини на союз рівноправних народів. Але ця надія погасала, бо Масарик бачив приготування австро-мадярського уряду до поширення цієї монархії на Балкані. Коли вибухла світова війна 1914 р., то Масарик уже мав плян боротьби за незалежну державу чехів і словаків. Масариків реалізм став йому в великій пригоді в часі війни. Аджеж велика більшість чехів ждала свого визволення від Росії. Масарик попереджав чеське суспільство, щоб на царську Росію ніхто не покладав надії. У своїй праці „Росія й Европа", що вийшла саме перед світовою війною, Масарик піддав царську Росію безпощадній науковій критиці. З книги ясно, що Масарик уважав, що царська Росія не видержить серіозного военного конфлікту. Тому Масарик кликав чехів і словаків, щоб вони орієнтувалися на великі західні демократії — Анґлію, Францію та на Злучені Держави Америки. Передбачення Масарика сповнилося. Царська Росія впала, але боротьба йшла далі, поки Німеччина й Австро-Угорщина не склали зброї.

В свойому мандруванні світом, слідом за чеськими леґіонерами, що творили свої полки в ріжних країнах, Масарик заїхав був і в Україну. Тут він побачив, що український рух — це масова сила, але також помітив наші недостачі: брак інтеліґентних сил. З Українською Центральною Радою та особливо з її головою — Михайлом Грушевським — Масарика звязувала щира прихильність. Правда, большевицька навала, що загрожувала українцям і чехам, примусила український уряд почати мирові переговори з Німеччиною та її союзниками в Берестї. Чехи, самособою, не могли капітулювати перед Австро-Угорщиною. Масарик поставив тоді собі головну мету: вивести чехословацькі леґіони з російського хаосу і післати їх через Сибір на фронт проти центральних держав у Франції. Похід закінчився щасливо: більшість чеських леґіонерів вернулася вже в незалежну републику — Чехословаччину. Масарик, виїхавши з Киева при кінці зими 1918 р., через Японію дістався до Америки. Тут у жовтні 1918 р. він за допомогою президента Вилсона міг диктувати умови миру Австро-Угорщині. Масарик став на чужині головою першого уряду самостійної Чехословаччини і незабаром президентом. Свій уряд президента Масарик склав у грудні 1935 р. з причини лихого здоровля. Жив іще на замку в Ланах, як леґендарна особа, шанована своїми і чужими, щоб, як казав свойому наступникові, „дивитися деякий час, як ви працюєте".

Масарик був ідеольоґом і оборонцем демократичного устрою. Був непримирним противником будьякої диктатури — правої чи то лівої. Розумів демократію широко. Не обмежував її самою політичною рівноправністю. Казав, що за демократизмом політичним має прийти і демократизм у господарстві, щоб не було між людьми вбожества, нужди й злиднів. Був переконаним, хоч і безпартійним, соціялістом. Найвище цінив у людині критичний розум і людяність. Не впадав у розпуку зприводу перемоги диктатур у багатьох країнах Европи. Казав, що ці невдачі не свідчать про те, що демократія погана, лише про те, що в тих країнах демократи не вміли обороняти своєї справи так, як треба. Отже не „кріза демократії", а **кріза демократів.**

Большевизмові закидав безглузде нищення людей, неуцтво в справах державних і міжнародніх та неправдивість. Кликав свій нарід учитися не в сусідніх німців, яким закидав недостачу політичної культури, а у французів та особливо в анґльо-саксонців, яких культуру ставив найвище.

В особі Масарика Чехословаччина втратила тип демократичного провідника, що стає на чолі нації з волі народу і веде політику демократичними засобами. Ця політика змінила Чехословаччину. В дні всенародного жалю в Чехословаччині навіть фашисти й комуністи цієї держави мусіли схилити свої голови перед домовиною великого небіжчика.

А. П.

Евген Гельтай.

НА ПРОБІ

Діється в театрі. Час: Проба суспільної драми „Все для кохання". Саля неосвічена. На сцені герой виявляє свою любов. Директор сидить понурий, задуманий у першому ряді партеру. Входить автор.

Директор: Бачите, я дуже вдоволений, що ви прийшли. Я люблю, коли автор є на пробі. Принайменше бачить помилки й направить їх, виразніше підкреслить свій власний погляд. Бо головне, щоб виступала краса твору, вся поезія його.

Автор: О, я був би й не посмів...

Директор: Треба лише бути сміливим, молодий приятелю. Лише відваги! Сідайте осьтут біля мене, а коли вам щось не сподобається, зараз скажіть. Ми чейже не на те тут, щоби щонебудь скривати перед собою...

Автор: Дуже дякую. Тож коли дозволите, я позволю собі...

Директор: Дуже прошу!

(Оба сидять мовчки й поважно та слідкують за акцією на сцені).

Герой (на сцені): Бо бачите, Ельвіро (приклякає), я вас обожаю, я вас кохаю коханням, на яке здібні лише великі душі. Ви, слимачку!

Автор (зривається, начеб його вкусила гадюка): Щоо? Що він сказав?

Герой (зо сцени): Ви чогось бажаєте собі?

Автор: Будь ласка. Що ви сказали?

Герой: Я скакзав: Ви, слимачку!

Автор: І ви таксамо скажете на виставі?

Герой: Певно!

Автор (переляканий): У суспільній драмі? Цеж профанація! Пане, імпровізації дуже гарні, та вкінці треба й музі признати її права.

Директор (успокоює): Ну, ну, тільки не хвилюватися. Не знаю, чому він у суспільній драмі не міг би сказати „Ти, слимачку"?

Автор: Одначе публика буде з цього сміятися.

Директор: Саме тому! Бачите, скажім так собі самі, правда, одначе ця драма, як це сказати, трохи заповажна... навіть занадто поважна. Тому дуже добре буде, коли домішаємо трохи веселости. „Ви, слимачку!" це так любо, звучить дуже добре...

Автор: Одначе візьміть під увагу протилежне враження...

Директор (здивовано): Протилежне враження? Яке протилежне враження?

Автор: Даруйте, та коли хтось когось кохає коханням, на яке здібні лише великі душі, то не каже: Ти, слимачку!

Директор: Це оставте мені вже. Я це краще знаю.

Автор (гірко): Я гадаю, ви ніколи не кохали таким святим коханням...

Директор (весело): Щодо того... то ви можете мати рацію...

(Тимчасом на сцені відбувається далі акція).

Артистка, що грає ролю наївної: Як тієї місячної ночі, коли розцвілося наше кохання! Ах, Іване!

Автор (неспокійний): Іване? Чому „Іване"? Таж герой зветься Ґастон!

Директор: Це зовсім не важне!

Автор: Одначе чому вона каже „Іване"?

Директор: Поясню вам. Цими двома словами вона здобула раз великий успіх. Відтоді повторяє їх у кожній пєсі, чи вони є в звязку з її ролею, чи ні. Зате публика все сміється, бо тоді кожному пригадується її стара роля...

Автор: Алеж, пане директоре, на мою думку, не є завданням наївної драматичної акторки розсмішувати публику.

Директор (сухо): Ми не потребуємо пояснювати вам завдань драматичної наївної. Публика сміється, то вже добре. Хто сміється, цей прощає...

Автор: Алеж, пане директоре, в такому поетичному місці, де страшна хуртовина хвилює уми, коли нерви напружені, нараз переходити на таку плитку прозу. Цеж звичайна карикатура!

Директор: Що ви сказали?

Автор (лагідніше): Ну так, це переборщення...

Директор: Переборщення? Невжеж ви вірите, що в театрі є лише льожі? Таж бодай щото треба дати також і для ґалерії. Чи не так?

Автор (ввічливо): Певно.

Директор: Ґалерія дуже важна. Ґалерія...

(Вони далі говорять тихцем. Дія скінчилася, драматична наївна сходить до них на салю).

Драматична наївна: Щож, чи вдоволені ви з мене, коханий пане авторе?

Автор: Ах!

Директор: Я оставляю вас самих (виходить).

Драматична наївна: Ви сказали „Ах"? (Сідає біля нього).

Автор: Мій Боже!

Драматична наївна: Я не сподобалася вам? (Присідається ближче до нього).

Автор: Я не сказав би, одначе... (Затинається, бо чує ніжку на своєму черевику).

Драматична наївна (докірливо): То чому не скажете мені, коли маєте мені щось закинути. Бачите, я так радо хотілаб чогось навчитися... Вірте мені, вказівки автора для мене найважніші... Потім може собі режисер, директор говорити, що хоче, а я попросту відповім: „Так автор хоче..." і кінець!

Автор: О, чи справді? (бере її за руку).

Драматична наївна (ввічливо, оставляє свою руку в його руці): Бачите, завтра, як будете мати час.... відвідайте мене... дайте мені вказівки... (Споглядає йому в очі).

Автор (захоплений цілує її в руку): Ах, ви, слимачку! (Переляканий стрясається, а коли драматична наївна відходить, він зітхає): Ось на тобі! Вже і я кажу: Слимачку! І воно звучить зовсім не так зле...

(Проба йде далі).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО РЕДАКЦІЇ „СВОБОДИ".

Хвальний Заряде!

Лист і мій допис п. з. „Рицежи косоокі на вскуд" я від Вас одержав з великим розчаруванням.

Дивує мене дуже, чому Панове Редактори тримаються супроти наших ворогів аж такої перебільшеної загідної тактики.

Візьміть до рук, будь ласка, Панове, ляцький часопис „Ілюстровани Курер Цодзенни", який виходить у Кракові, в Польщі. А тоді переконаетесь, як ляхи ставляться до нашого народу, якими підлими назвами нас називають. Там вичитаєте ось що: гайдамацка дзіч, хам, бидло русіньске і т. п.

А нас чомусь годуєте, щоби бути покірними вівцями супроти наших ворогів. Так було давно і дотепер не змінилось нічого в цім напрямку. Тому то через ту покірність до нині ми не маємо своєї держави і цілі наші маси покутують за це. В інших народів провідники насичують свої маси, щоби були жорстокими супроти своїх ворогів за кривди свої. Я стрічав уже кілька разів у ляцькій пресі, як ляхи накликують своїх звичайних людей до пера, щоби писали до своєї преси та щоб не стидалися, що не мають до цього здібности. А в нас покищо подібних кличів нема, щоби писати до своєї преси.

А зате є навпаки. Як який громадянин старається що написати, то Ви, Панове, самі від цього відганяєте. В нас були добрі дописувачі, але Ви їх порозганяли на чотири вітри, щоб не ображувати гострими словами ляцької панни Маньки...

Дуже прикро і сумно, що в нас і тут в Америці є строга цензура. Хоч уже не ляцька, чи московська, але таки своя власна, українська, замикає наші уста. Не бійтесь, Панове! Ми у своїх ворогів за це не будемо гіршими, ні ліпшими. Зате сільними словами зрушимо наші маси до більшої праці, а не плаксивими, невинними статтями чи дописами.

Доки нас будуть годувати покірністю, доти ми не будемо мати своєї держави. До великих діл треба насамперед розпалити маси, тоді й діла будуть. Перша робота до підготови революції є та, щоб маси зненавиділи ворогів. А тоді викликується повстання-революцію. Я так думаю, а чи помиляюсь, осудіть.

Уважайте, Панове, що наша іміґрація на те створила свої орґанізації. І держить у них, оплачує їх доти, доки пливе в нашім часописі патріотичне слово і ненависть до ворогів. А коли поволі буде це завмирати, а нарід буде кормитися покірністю супроти наших ворогів, тоді пропадемо, розлетимось усі й знаку по нас не стане, бо в своїх орґанізаціях загал стоїть лише з патріотичного боку. Тому стараймося цей патріотизм плекати гідно, так, як невільнича нація.

Найбільший обовязок спадає на Вас, провідники. На Вас маси глядять з великим довірям, тому старайтеся це сильне довіря до себе шанувати й іти з масами як великий жорстокий нищильник своїх ворогів, бо вороги в нічім нас не щадять.

Сумне, але правдиве, що наш часопис залагідний на теперішній час. Він повинен бути живіший, більше запальний до діл супроти наших грабіжників.

Прошу Панів прийняти до відома, що я не пишу цього листа зо злоби до Вас. Ані не пробую давати Вам своїх лекцій. Але викидаю свій біль і безмежну ненависть до ворогів.

Ви, Панове, вмієте і можете повести маси краще як дотепер, бо маєте на це здібности. Приготовляйте нашу іміґрацію, щоб уміла обстояти свою державу, а коли прийде на це час, щоб ми були здібні вислати до боротьби з ворогами наш могучий Український Леґіон — звідси з Америки. Тому прикладайте до цього діла великої праці, все і всюди. За це нарід Вас полюбить і піде за Вашими кличами.

Нам усім надоїла чужина. І варт іще раз стрінутися з ворогом і згинути за свій нарід.

Може де в чім я образив Панів, то прошу вибачити. Я в інший спосіб дописів писати не годен. При цій нагоді пересилаю Вам назад мій допис. І прошу його помістити ще гострішим, як він є. Так робити — це обовязок нас усіх, бо в теперішніх часах годі нам сидіти тихо і вичитувати лише відомости, як вороги нищать наш нарід.

Прошу Хвальний Заряд дати мені відповідь у цій справі — листовно, або в часописі. Одначе з тим застереженням: як будете відповідати в часописі, то подайте моє імя під псевдонімом „Завзятий". Хай большевицька і ляцька голота не тішиться, що Пани Редактори мене відганяють, чи критикують.

P. S.

Вразі, як мій допис Хвальний Заряд таки відкине і не помістить, прошу мені звернути його, а я вдамся до інших українських видань. І рівночасно піддам це під осуд нашому загалові.

КРАЇ, ЩО МАЮТЬ НАЗВУ ВІД ДЕРЕВ.

Звязок, що лучить людину з природою, висловлюється часто в назвах околиць і країв, узятих із природи. Буковина, Бразилія, Мадейра мають назви від дерев.

Буковина колись уся була тай тепер іще в значній частині поросла буковими лісами, якими тяжко було переправитися. Бразилія походить від слова бразіль, назви дерева, що росте у тропікальних лісах доріччя Амазонки та на побережжях Бразилії. Дерево це колись було дуже дорогоцінне, мало дуже великий попит, бо вживали його до виробів для прикрас. Мадейра значить по портуґальськи дерево.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МЕНВИЛ, РОД АЙЛЕНД.

Ювилейне свято тов. ім. М. Драгоманова.

Дня 11. вересня ц. р. тов. ім. М. Драгоманова, відділ 181 У. Н. Союзу, відсвяткувало 30-літній ювилей свого існування. На програмі була прогодоше полева Служба Божа на місцевім цвинтарі, а потім величавий похід аж до Народнього Дому. Одначе погода недописала, падав слотливий дощ і походу не було, а Службу Божу за здоровля членів і панахиду за померлих членів відправив о. В. А. Каськів у місцевій українській православній церкві св. Степана. Після богослуження посвячено нові товариські прапори: український і американський. При посвяченні прапорів першими кумами були: гром. Анна Сороката і Йосиф Ходоровський, Анастасія Задорожна і Петро Лановий. Опісля священик виголосив святочну промову, привитав і поздоровив членів товаритва, а зокрема привитав п. Дмитра Галичина, головного рек. секр. У. Н. Союзу та побажав усім членам У. Н. Союзу довгих літ життя.

Після богослуження всі удались до Народнього Дому. Там зараз відбулася святочна програма. Предсідник згаданого товариства, гр. С. Шевчук, виголосив гарну привітну промову, а потім представив наступного бесідника, гром. Павла Люблянецького, довголітнього члена й основника товариства. Гром. Люблянецький виголосив історію товариства від заснування. Згадав за перші тяжкі часи орґанізування відділів і членів до У. Н. Союзу; при кінці бесіди закликав до орґанізації та побажав багатьох літ життя. Потім говорив міський урядовець п. Степан Феній; він дуже гарно висловлювався про український нарід і бажав, щоб українці діждалися якнайскорше своєї вільної української держави. По нім говорив головний урядник У. Н. С., п. Д. Галичин з Джерзі Сити, Н. Дж. Бесідник красноречиво представив цю могутню силу У. Н. Союзу, яку українці збудували на еміґрації для власного добра. Дальшим бесідником був о. В. А. Каськів з Вунсакет, Р. Ай. Потім представники з товариств складали привіти: гром. Яким Шаравара від. тов. Запорозька Січ, відділ 206 У. Н. Союзу; гром. Йосиф Ґалоншка від тов. ім. Івана Франка, відділ 241 У. Н. Союзу з Вунсакет, Р. Ай. Святочну програму закінчено гимном „Ще не вмерла Україна". Потім предс. Степан Шевчук запросив усіх учасників на спільний обід, який був приготований сестрицями св. Анни.

Підчас обіду забрав слово о. В. А. Каськів. Він згадав про рідний край, про злиденне життя рідних братів у ворожій неволі та про незломну боротьбу з ворогами і закликав присутніх зложити жертви. По $1 зложили: о. В. А. Каськів, п. С. Феній, Д. Галичин, Й. Ходоровський, С. Сулима, Юлія Ходоровська, І. Сулима, Розина Вецал, П. Черкас, М. Вецал, Галена Сулима, І. Затонський, М. Сагайдак, Анна Сороката і С. Сагайдак; по 75 ц.: Г. Кічак, і І. Витязь; по 50 ц.: С. Шевчук, М. Натиняк, Г. Шевчук, І. Паньків, І. Косик, В. Карась, І. Задорожний, М. Черкас, П. Лановий, П. Люблянецький, П. Лапчинський, Катерина Люблянецька, Марія Лочіс, І. Тopoровський, Л. Лочіс, Я. Шаравара, Я. Процишин і Марія Задорожна; по 25 ц.: В. Сорокатий, Ю. Ясінчук, П. Сулима, П. Казан, В. Козак, М. Карась, С. Стойко, Й. Ґалоншка і П. Павлишин. Збіркою займалися: гром. П. Гречух, Г. Шевчук, Анна Совецька і Марта Шпак. Разом зібрано $27.75 і вислано через Обєднання: на визвольну боротьбу $17, $10.75 на Музей Визвольної Боротьби України в Празі.

Гарно відбулося це ювилейне свято, але булоб ще гарніше випало, якби була єдність і згода. Тому треба нам усім памятати, що „згода будує, а незгода руйнує". Дай Боже, щоби після ювилейного свята ожило народне життя, щоб настала взаємна любов і згода, а за тим прийде до товариства добробут, могутність і сила. Нехай могутніє Український Народний Союз. Слава Україні!

Учасник ювилею.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Томас Е. Дюі, кандидат Американської Партії Праці, Републиканської Партії, Злученої Міської Партії та Прогресивної Партії на уряд повітового прокуратора повіту Ню Йорк, та Бернард Яров, предсідник Слованської Дивізії Громадянського Комітету Томаса Е. Дюі, промовлятимуть до українських і інших словянських груп у повіті Ню Йорк через радіо зо стації WBNX 1350 kc у пятницю, 8-го жовтня, в год. 9:45 вечором. Наставте свої радія на цю стацію і вислухайте їх промов. (Огол.).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорозька Січ, від. 367, повідомляє своїх членів, що три-квартальні збори відбудуться в вівторок, 12-го жовтня в годині 7-мій вечером, в гали парохіяльній. На ті збори має прийти кожний член, бо маємо важні справи. Довгуючі члени мусять вирівнати свої владки, а бо будуть суспендовані. Це є останнє повідомлення членам. — Микитиньский, пр.; Антонів, секр.

БРОНКС, Н. Й. Тов. „Згода", від. 210, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10-го жовтня, в годині 2-гій пополудні, в галі під ч. 2861 Істенр Булевард. На зборах буде головний радний Ілія Гузар в досить важній справі, тому просимо свіх членів прийти на ці збори. — Л. Кіндрись, предс.; Т. Давидів, кас.; І. Франко, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Повідомляємо всіх урядників відділів: 119, 274, 218, 140 і 230, що ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ відбудуться в суботу, дня 9-го жовтня, в годині 7-мій ввечір в У. Н. Домі. На ці збори запрошуємо всіх урядників і діяльних членів У. Н. Союзу. — Теодор Періг, предс.; Гармець, секр.

РАДІО.

Починаючи в суботу, дня 9-го жовтня, 1937, кожної суботи, точно в годині 1-шій пополудні, буде надавана Українська Програма зі стації KQV в Пітсбурґу, Па.

Українську Програму влаштовує фірма знаного порошку до прання й чищення „ТАРСОН". 32-4

Перша справа.

— Що? Кожушковський вже отворив адвокатську канцелярію? А як йому йде бизнес?

— Вчора мав уже перший процес.

— Щож це за справа?

— Кравець заскаржив його!

ТАЙНИ КИТАЙСЬКОЇ КУХНІ

Китайська кухня одна із найріжноманітніших і найсмачніших у світі. За кілька тисяч літ китайці зуміли розвинути якнайніжніше свої гастрономічні замилування.

Китайська кухня може вдоволити всі піднебіння. Китаєць любить смак, що довго не проминає і остається приємно у памяті. Доказом цього є те, як вони їдять страви: всі страви, заки їх подадуть на стіл, кранють на дрібні кусничкн. Китаєць бере їх у рот малесенькими паличками.

Головною стравою китайської кухні є риж.

Риж миє кухар кілька разів, причому його легко перетирає у руці. Воду змінює так довго, аж поки не буде зовсім чиста, як висипле з неї риж. Так вимитий риж висипає до ринки — доливає свіжої води у скількості два рази більший від ужитого рижу, ставляє на великому вогні та варить довший час, увесь час мішаючи деревляною ложкою. Потім ставить на дуже малім вогні. Дає на стіл щойно тоді, як переконається, що зернята добре зварені.

Про „гнилі яйця", що є великим присмаком китайської кухні, багато говорять чужинці... одначе неправдивого. Китайські „гнилі яйця" не є зовсім гнилі, а є це поправді законсервовані яйця. Зовсім свіже яйце варять на дуже сильнім вогні, найліпше на вогні з дерева, до температури від 120 до 180 ступнів. Зварене так яйце закопують у негашенім вапні змішанім із рижом, завдяки чому яйце не стерилізується. За кілька місяців, звичайно за 4—6 місяців, яйце можна виняти. Коли яйце отворити, білок повинен подобати на бронзову галяретку, а жовток повинен бути зовсім чорний (коли є і жовті частинки, треба яйце викинути). Як уже знято вапняну покриву та шкаралупу, кражуть яйце на чотири або вісім платків. Смак таких яєць пригадує смак паштету, одначе ще смачніший.

Китайська кухня має ще такі спеціяльні ласощі, як ластівячі гнізда, морські їжаки, крильця рекінів, мутняки, агар-агар або клейкі водяні ростини, голубячі яйця, паростi бамбусів, „лякеровані" качки („лякер" роблять із сої та цукрової мучки) і багато інших ласощів, до яких наше піднебіння могло би легко привичаїтися.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БОФАЛО, Н. Й.

З ювилею на народні цілі.

Дня 26. вересня ц. р. гром. Олександер і Марія Костецькі святкували 25-літній ювилей свого щасливого подружжя. А що вони є добрими українцями і належать до українських організацій, в першій мірі до У. Н. Союзу, і навіть Олександер Костецький є предсідником відділу У. Н. С. в Лянкастер, а його жінка є активною членкою відділу Союзу Українок в Бофало, то Союз Українок рішив вшанувати цей ювилей і справити їм забаву.

На цю забаву зійшлося поважне число громадян, які обдарували ювилятів дарунками. Притім гості не забули за рідний край. Гром. І. Кіналь забрав слово і попросив шановних гостей зложити дар на ріжні цілі, а головно на інвалідів української армії і політичних вязнів. Зібрано $20 і поділено ці гроші між інвалідів і вязнів та вислано через Обєднання на призначену ціль.

Зложили: А. Костецький $2; С. Войтович $1.50; по $1: І. Кіналь, П. Стецюк, Х. Семак, В. Качур, М. Студений, В. Форостій, Н. Бабала, М. Прислівський, Л. Мальцюс, С. Боднар, М. Муцківський 75 ц.; по 50 ц.: З. Гут, М. Хоптяк, К. Блакіта, Е. Линьська, С. Град, Христоф, М. Бурштинська, М. Снайчук, С. Макух; по 25 ц.: А. Когут, М. Кіналь, М. Пчоляр; дрібними 60 ц. Разом $20.

Анна Качор.

ПЕРІШ — ПЕРУНОВЕ МІСТО

Чи населення Румунії було словянське?

Визначний румунський учений, Віктор Ефтімію, помістив у щоденнику „Адеверул", що виходить у Букарешті, цікаву статтю, в якій займається найдавнішою історією свого народу.

Є переказ, що на місці, де нині розложилась столиця Румунії, Букарешт, тому тисяча літ була торговельна оселя, присвячена словянському богові громів, Перунові. Тут був і величавий жертвівник того бога. Деякі вчені старалися піддержати це оповідання назвою одного передмістя нинішнього Букарешту, яке називається Періш. Ефтімію питається, чи старинні даки, первісні мешканці великої частини нинішньої Румунії, перемішані з римськими кольоністами, визнавали старословянську віру. Чи даки та римляни, які дали основу для сьогоднішнього румунського народу, були перемішані із словянським елементом і чи первісне населення румунських країв не було словянське?

Ефтімію згадує, що у повоєнній Болгарії також появлялися голоси про туранське походження болгар, щоби доказати, що сьогоднішні болгари, мовляв, не є словяни. Подібні змагання видно і в новотуранськім культі у Мадярщині і Туреччині. Кемаль Ататурк поставив на місце арабського Алага туранського бога із середущої Азії (Танчо або Тенгрі). Болгари прийшли на Балкан з околиць Волги. Прийшли, як воївники - завойовники, а що женилися із словянками, їх дітей виховували словянські жінки, які потомкам дали не лише свою мову, але й віру.

Туранців, що як неприятелі впали в околиці Дунаю, присмирили — каже Ефтімію — словянські жінки. Із первісних туранців під культурним оглядом не осталося майже нічого.

Румунський учений каже, що даки були може словянами, або поселилися в околиці між Карпатами і Дунаєм як завойовники та — як і туранські болгари — натрапили на словянське населення, яке покланялося богові Перунові. А жертвінник словянського громовика знимався саме в тому місці, на якому нині стоїть Букарешт.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На визвольну боротьбу.

З нагоди 25-літнього ювилею подружого життя громадян Степана і Павлини Жуковських відбулася в їх домі 10. серпня ц. р. забава. При тій нагоді гості не забули про свою батьківщину та зложили жертви на потреби рідного краю. Жертвували по $2: С. і Павлина Жуковські, М. Мацяк, В. Поліщук, Ю. Левицька; по $1: К. Коблан, М. Стегніцький, П. Криловський, А. Кулич, М. Трушевич, А. Гувар, Е. Володин; Р. Дорош 50 ц.; решту дрібними. Разом зібрано на визвольну боротьбу $16 і $5 на іншу ціль. Збіркою занялася пані К. Коблан. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

На українських інвалідів.

Відділ Союзу Українок ч. 19 у Бейоні ухвалив в нагоди Свята Української Жінки, що відбулося недавно в Парку Белведер, зложити на українських інвалідів $5. Гроші вислано через Обєднання.

Анна Липа.

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ. (133)

Побачивши, що сторожа не можна досягнути рукою, Джордж знеохочено заговорив: „Ах, проклятi потвори. Вони не дадуть чоловікові найменшої нагоди вирватись звідсіль ні за життя, ні навіть по смерті". Добувши свою зачу лапку, він почав натирати нею своє чоло. Після цього він ще раз пробував досягнути трупа, але надармо. Лапка не помагала.

Потім пробував іще кілька разів це зробити Дарно, але теж без успіху. Крайньо знеохочений, він звернувся до Тарзана і сказав: „Ми всі пропали; та ти на стільки щасливіший від нас, що вмреш скоро, від руки королеви Залії. А нам правдоподібно прийдеться конати поволі. Це конання буде получене з пекольними тортурнами".

„Хто є та богиня Залія, і як це так сталося, що ця біла дівчина панує над отсим диким племенем?" — запитався Тарзан. „Їх легенда говорить, що колись, у давнині вождами цього маянського племени були білі проводирі. Дуже можливо, що ця дівчина є останім нащадком цих білих провідників. Це племя колись мало високу цивілізацію. Але тепер схудобiло зовсім".

„Рука минувшини простягається по нас, щоб нас знищити", втрутила Юля, яка теж підійшла до залізної перегороди, щоб узяти участь у цій сумній розмові. „Так видається", продовжала вона, „мовби пекло зо своїми диявольськими слугами за всяку ціну хотіло нас роздавити"... Втім вони почули здалека маянців, що підходили до тюрми.